

*NVO koalicijos Moters teisės - visuotinės žmogaus teisės prezidentės ataskaitinis pranešimas
už 2014 – 2017 metus*

Praėjus trejiems metams po pastarojo Koalicijos visuotinio susirinkimo 2013 m. spalio 21 d., kuomet buvau perrinkta koalicijos prezidente, įvyko eilė pasikeitimų Koalicijos gyvenime, kuriuos norėčiau pristatyti. Taip pat norėčiau pristatyti nuveiktus darbus ir susumuoti pasiektus rezultatus. Šiuo metu koalicijos sąrašė yra 10 organizacijų, iš kurių aktyviai veikia 8 – Klaipėdos regiono moterų informacijos centras, Šiaulių miesto moterų veiklos inovacijų centras, Alytaus miesto moterų krizių centras, Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras, Vilniaus Moterų namai, Anykščių moterų informacijos centras, Paramos „SOS vaikai“ Panevėžio skyrius, Labdaros paramos fondas „Frida“. Marijampolės apskrities moterų krizių centras savo veiklą sustabdė, organizacijos vadovei išvykus gyventi į kitą šalį. Įvykus vadovo pasikeitimas asociacijoje Kauno moterų draugija, buvo išsiųstas užklauskimas dėl dalyvavimo tolimesnėje koalicijos veikloje, bet atsakymo iki šiol negauta. Turėtume spręsti klausimą, ar KMD toliau laikyti koalicijos nare, ar laikyti pasitraukusia. Per šį laiką į koalicijos sudėti įėjo naujai susikūrusi pilietinė moterų organizacija LPF Frida, vadovė Daiva Baranauskė. 7 (8?) Koalicijai priklausančios NVO šiuo metu vykdo regioninių Specializuotos pagalbos centrų funkcijas. Konsultacinėje patariamojoje veikloje aktyviai dalyvauja visos koalicijai priklausančios organizacijos.

Per ataskaitinį laikotarpį svarbiausios koalicijos veiklos kryptys buvo susijusios su moterų žmogaus teisių apsauga ir įtvirtinimu bei specializuotos kompleksinės pagalbos teikimu. Su tuo susijusios ir svarbiausios per ataskaitinį laikotarpį koalicijos narių iniciatyvos, siekiant įstatyminės bazės tobulinimo ir specializuotos kompleksinės pagalbos prieinamumo užtikrinimo regionuose.

NVO koalicija Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės ir asociacija Vilniaus Moterų namai, kaip NVO koalicijos sekretoriatas, 2014 – 2017 metais vykdė aktyvią konsultacinę patariamąją veiklą, bendradarbiaujant su atsakingomis valstybės institucijomis. Skatinat tarpinstitucinį bendradarbiavimą tarp pagrindinių Įstatymo veikėjų, SPC ir policijos, 2014 metų pirmąjį pusmetį buvo aktyviai dirbama su LR VRM, PD prie VRM bei Policijos mokykla buvo surengti bendradarbiaujant su Prancūzijos ambasada Vilniuje ir gavus jų paramą, buvo surengti mokymai policijos pareigūnams ir regioninių SPC atstovams 2014 m. gegužės 12 - 14 d. Lektorė –

pulkininkė leitenantė Karine Lejeune, Prancūzijos Nacionalinės Žandarmerijos nusikaltimų prevencijos skyriaus vadovė, Lilija Vasiliauskienė, Dovilė Prunskaitė ir Zuzana Vasiliauskaitė (Vilniaus Moterų namai). Koalicijos atstovės, vykdančios regioninių SPC funkcijas, turėjo galimybę rekomenduoti policijos pareigūnus, su kuriais bendradarbiauja įgyvendinant LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą ir kartu dalyvauti mokymuose. Dėkoju dalyvavusioms 6 regioninių SPC atstovėms iš Vilniaus, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Alytaus ir Anykščių SPC.

Buvo parengta išsami ataskaita, adresuota PD prie VRM vadovams, taip pat parlamentinę kontrolę vykdančiam LRS Žmogaus teisių komitetui. Ši ataskaita vertintina kaip Koalicijos vykdomos patariamąsios konsultacinės veiklos bei aktyvios NVO stebėsenos realizavimas. Atsakingos institucijos buvo supažindintos su išryškėjusiomis problemomis bei pasiūlyti jų sprendimo būdai, smurtą ir prievartą patiriantiems asmenims siekiant apsaugos nuo smurto ir bendradarbiaujant su teisėsaugos institucijomis. Pastebėta, jog apie 20 % seminare dalyvavusių pareigūnų galimai patiria profesinio perdegimo grėsmę, yra perdėm agresyvūs ir nesivaldantys, demonstruoja negatyvias nuostatas nukentėjusių asmenų atžvilgiu, kaip ir jų teises ginančių pilietinių organizacijų atžvilgiu. Dėl šios priežasties iškyla aukos kaltinimo ir antrinio traumavimo pavojus ir pakartotinio smurto patyrimo pavojus, jei laiku nebus skiriamos efektyvios apsaugos priemonės. Pareigūnai turi būti sistemingai supažindinami su žmogaus teisių diskursu bei valstybės įsipareigojimais moterų žmogaus teisių užtikrinimo srityje, efektyviai užkardant su lytimi susijusį smurtą.

Pažymėtina, jog 2014 metams baigiantis, buvo iškilusi reali grėsmė SPC tinklo tolimesnei veiklai. Pirmasis SPC atrankos konkursas numatė finansavimą 3 metų periodui, 2012 – 2014 m. Tad 2014 metų pabaigoje turėjo įvykti naujas SPC projektų atrankos konkursas, pageidautina vėl 3 metams. Norėdami paspartinti šiuos procesus, kreipėmės į LR SADM ministrę 2014 09 12 raštu, prašydami skirti laiko susitikimui su NVO koalicijos Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės atstovėmis. Tuo pačiu raštu prašėme deleguoti LR SADM atstovą dalyvauti rengiamame studijų vizite Vienoje, Austrija, 2014 m. spalio 20 – 25 d., kurį organizavo Vilniaus Moterų namai kartu su moterų organizacijų tarptautiniu tinklu WAVE (Women Against Violence Europe/ Moterys prieš smurtą Europoje). Tuo metu, kaip žinia, mūsų santykiai su LR SADM buvo įtempti, atsakymo į šį raštą negavome, LR SADM atstovas studijų vizite nedalyvavo, bet dalyvavo kitų svarbių institucijų atstovai.

LR SADM nereaguojant į koalicijos narių raginimus susitikti ir aptarti NVO ir LR SADM bendradarbiavimo problemas, buvo nuspręsta šią problemą plačiau išviešinti. Buvo parengtas Kreipimasis į valstybės vadovus *Dėl Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo įgyvendinimo*, 2014 10 06. Kreipimąsi savo parašais parėmė ne tik koalicija, bet ir kitos pilietinės organizacijos, iš viso 14 pasirašiusių. Mūsų reikalavimai, priminsiu, buvo šie:

1. Nedelsiant atnaujinti Valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos (2007 – 2015) įgyvendinimą ir dar 2014 metais paskelbti prevencinių projektų konkursą NVO;
2. Skelbti Koordinuojančio centro atrankos konkursą, iš jau esamų SPC tarpo, ir pavesti jam vieningos SPC tarnybos tolimesnio kūrimo bei stiprinimo funkcijas, šiam tikslui skiriant adekvatų finansavimą;
3. Moterų pilietinėms organizacijoms pavesti koreguoti tarptautinių standartų ir gerosios praktikos pavyzdžių neatitinkantį (NVO nedalyvaujant parengtą) Valstybinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014 – 2020 metų programos projektą;
4. Suteikti galimybę pilietinėms moterų organizacijoms, vykdančioms SPC funkcijas, susipažinti su rengiamu (atnaujintu?) SPC darbo Aprašu bei naujo konkurso nuostatais, suteikti galimybę NVO pareikšti savo pastabas ir siūlymus;
5. Didinti SPC tarnybos finansavimą, skiriant jai 5 000000 Lt 2015 metų biudžete. *Pabrėžiame*, jog tai būtų tik minimali suma, reikalinga valstybės garantuojamai specializuotai kompleksinei pagalbai užtikrinti, teisingai vertinant šios pagalbos aktualumą dideliame asmenų skaičiui bei SPC atliekamo darbo apimtis;
6. Priimti Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pataisą, išbraukiant nuostatą, numatančią, jog SPC 2016 metais turėtų dirbti 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę.
7. Vykdyti tarptautinius Lietuvos įsipareigojimus, vadovautis Stambulo Konvencijos nuostatomis.

2014 metų spalio 22 d. buvo gautas LR SADM atsakymas, kuris mūsų iš esmės netenkino, tačiau šiame rašte pirmą kartą įvardinta, jog ketinama skirti finansavimą, iš viso 920 tūkst. Litų SPC tarnybos veiklai 2015 metais. Mūsų prašymai susipažinti su 2015 m. SPC veiklos aprašu bei teikti pasiūlymus SPC atrankos konkursų nuostatų projektui, buvo ignoruojami.

2014 m. balandžio 10 d. LR Seimui priėmus Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pakeitimus, įpareigojančius policiją privalomai informuoti Specializuotos pagalbos centrus (toliau–

SPC) apie visus smurto artimoje aplinkoje faktus ir jiems įsigaliojus 2014 m. liepos mėn., ženkliai išaugo SPC darbo krūviai. Norint įgyvendinti įstatymo nuostatas ir teikti aukoms specializuotą kompleksinę pagalbą, būtinas papildomas finansavimas. Darbo apimtims padidėjus vidutiniškai 4,5 karto ir toliau didėjant, SPC tinklo netenkino LR SADM rašte minima suma SPC programai 2015 metams, tad Koalicija priėmė sprendimą savo ruožtu kreiptis į LR Seimą, prašant didinti finansavimą. 2014 10 30 parengtas raštas LRS Žmogaus teisių komitetui *Dėl 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2381*; LRS Žmogaus teisių komitetas mūsų prašymui didinti SPC tarnybos finansavimą iš esmės pritarė ir savo sprendimą pateikė pagrindiniam Finansų ir biudžeto komitetui. Kaip žinia, 2015 m. finansavimas padidintas nebuvo, tačiau galima laikyti, kad padarėme viską, kas nuo mūsų priklausė. Šių reikalavimų turime laikytis ir ateityje.

2014 11 06 siekiant paramos moterų NVO iniciatyvai, buvo kreiptasi į moteris socialdemokrates. Buvo prašoma paramos formuojant politinę valią didinti SPC tinklo finansavimą, prašymas dalyvauti biudžeto ir finansų komiteto posėdyje ar kitaip paremti LRS ŽTK siūlymą finansavimą SPC tinklui didinti. Jokio atsakymo nebuvo gauta. Moteris socialdemokratės mus jau nebe pirmą kartą nuvylė. Per 2016 m. rinkimus rinkėjai įvertino Socialdemokratų partiją kaip partiją, nebeatstovaujančią kairiųjų vertybių, tačiau 2017 m. pokyčiai, visų pirma, naujo partijos lyderio rinkimų rezultatai vėl įkvėpė viltį, kad galėsime produktyviai galėsime bendradarbiauti su šia parlamentine partija, siekiant visai visuomenei svarbaus tikslo – moterų ir vyrų lygių galimybių įtvirtinimo. Ypač optimistiškai nuteikia pirmoji lyderio oficiali kalba – pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo minimos lygios su vyrais moterų padėties įtvirtinimo reikalavimas.

Svarbu pažymėti, kad per ataskaitinį periodą sėkmingai bendradarbiavome su LRS Žmogaus teisių komitetu, įgyvendinančiu Įstatymo parlamentinę kontrolę, taip pat sėkmingai susiklostė moterų NVO bendradarbiavimas su LR Prezidento kanceliarija. Ypatingai norėčiau padėkoti LRS ŽTK biuro patarėjai Eglei Gibavičiūtei ir J.E. Prezidentės patarėjai Gajai Bartusevičiūtei – Šavelei.

To pavyzdys - 2014 metų spalio 8 d. įvykęs išvažiuojamasis LR Seimo Žmogaus teisių komiteto posėdis Vilniaus miesto Specializuotos pagalbos centre, reaguojant į 2014 10 06 raštą, skirtas Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo įgyvendinimo priežiūrai. Tema - Įstatymu reglamentuotos valstybės garantuojamos specializuotos kompleksinės pagalbos teikimas smurtą ir

prievartą patiriantiems asmenims. Aptartos problemos ir galimi jų sprendimo būdai. Komiteto nariai supažindinti su Vilniaus miesto SPC atliekamu darbu, darbo apimtimis. Komiteto nariai vieningai teigiamai įvertino atliekamą darbą ir jo svarbą tiek tikslinei grupei, tiek visuomenei.

2014 m. spalio 19 – 25 d. mūsų pastangomis buvo surengtas studijų vizitas į Vieną. Studijų vizito tikslas – perimti gerąją pasaulio praktiką, įgyvendinant Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą. Vizitas įvyko glaudžiai bendradarbiaujant su WAVE tinklo sekretoriatu Vienoje ir laimėjus jų skelbtą konkursą, delegacijos vadovė – NVO koalicijos prezidentė Lilija Vasiliauskienė. Vizito dalyviai: LRS ŽTK biuro patarėja Eglė Gibavičiūtė, LR Prezidentės patarėja Gaja Bartusevičiūtė, PD prie VRM Viešosios valdybos viršininkas Saulius Gagas, LR Valstybės kontrolės vyriausias valstybinis auditorius Gediminas Sungaila, Mykolo Romerio dėstytoja, mokslininkė dr. Salomėja Zaksaitė ir Vilniaus miesto Specializuotos pagalbos centro psichologė Dovilė Prunskaitė. Studijų vizitas turėjo teigiamos reikšmės svarbioms valstybės institucijoms, formuojant teigiamas nuostatas visos SPC tarnybos atžvilgiu bei valstybės įsitraukimą į moterų žmogaus teisių gynimo bei smurto prieš moteris užkardymo procesus.

Galime drąsiai teigti, jog vienas šio vizito rezultatų – LR Prezidentės išreikšta parama SPC tarnybos atžvilgiu susitikimo Prezidentūroje metu lapkričio 18 d., atsižvelgus į mūsų prašymą atkreipti dėmesį į neapibrėžtą LR SADM poziciją ir vengimą skelbti naują SPC konkursą 2015 metams.

2014 m. lapkričio 18 d. įvyko koalicijos inicijuotas susitikimas su LR Prezidente, į kurį buvo pakviesta LR SADM ministrė, dalyvavo visų regioninių SPC atstovai. Prezidentė energingai parėmė būtinybę stiprinti moterų NVO valdomų SPC tinklą, toliau kurti vieningą SPC tarnybą bei gerinti finansavimą valstybės garantuojamą pagalbą teikiantiems SPC, pabrėžiant jų atliekamo darbo svarbą. Galime teigti, jog ši iniciatyva pozityviai nulėmė SPC tinklo tolimesnio gyvavimo klausimą, - likus pusei valandos iki susitikimo LR Prezidentūroje LR SADM paskelbė SPC projektų atrankos konkursą 2015 metams. Tai buvo svarbi mūsų visų pergalė ir koalicijos nuoseklios patariamąsios konsultacinės (lobistinės) veiklos rezultatas, reikšmingas visai Lietuvai. Noriu jums padėkoti, kad deramai atstovavote Koaliciją šiame renginyje, nes tuo metu dalyvavau metinėje WAVE tinklo konferencijoje Vienoje.

Toliau siekiant skaidrumo ir atsakomybės LR SADM, kaip Įstatymo įgyvendinimą kuruojančios ministerijos veikloje ir NVO pripažinimo svarbiais Įstatymo įgyvendinimo partneriais, buvo parengti šie raštai.

1. Pretenzija LR SADM dėl projektų, skirtų akcijai „16 dienų be smurto“ vykdyti atrankos konkurso, 2014 10 10;
2. Raštas LR SADM dėl projektų, skirtų akcijai „16 dienų be smurto“ vykdyti atrankos konkurso termino pratęsimo, 2014 10 16;
3. Skundas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui dėl projektų, skirtų akcijai „16 dienų be smurto“ vykdyti, atrankos konkurso organizavimo nuostatų 2014 metais, 2014 11 12. Skundas buvo atmestas dėl formalių priežasčių. LR SADM supažindinta su rašto turiniu;
4. Raštas LR STT dėl galimos korupcijos LR SADM paskelbtame konkurse, 2014 12 10;
5. 2015 m. sausio mėn. parengti dokumentai dėl neskaidrių SPC konkurso rezultatų Teismui, kurį pasirašė 5 koalicijai priklausančios organizacijos. Palaikančius atsiliepimus teikė dar 2 į koalicijos sudėtį įeinančios organizacijos. Artėjant naujam projektų konkursui, bendru Koalicijos narių sutarimu, buvo nuspręsta skundą atsiimti, tačiau šis procesas turėjo pozityvios reikšmės, kaip piliečių visuomenės vykdomos aktyvios institucijų darbo stebėsenos (monitoringo) aktas. Valdininkai buvo priversti skaitytis su piliečių visuomene ir tartis su ja priimant visai visuomenei svarbius sprendimus.
6. Raštas LR SADM dėl specializuotos pagalbos užtikrinimo 2015 m. įgyvendinant Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, 2014 12 08. Raštu prašoma naikinti 2014 m. SPC veiklos aprašo redakciją, kuri užkirstų kelią dalyvauti konkurse daugiau nei pusei SPC funkcijas vykdančių NVO. Tai atspindi dialogo nebuvimą tarp LR SADM ir NVO. Kartu prašoma išsklaidyti abejones dėl LR SADM skelbiamų konkursų skaidrumo, nes juos laimi kompetencijos neturinčios ir šios veiklos iki šiol nevykdžiusios organizacijos, galimai susijusios su darbo partija.

Vėl negavus atsakymo iš LR SADM, kaip ir 2014 m. pabaigoje, ir jau paskelbus SPC konkurso rezultatus, kurie patvirtino mūsų blogiausius spėjimus – konkursą laimėjo neturinčios patirties ir iki šiol panašios veiklos nevykdžiusios organizacijos, tarp jų ir organizacija, kuri įsisteigė likus kelioms dienoms iki konkurso paskelbimo, atstovaujant tikslinės grupės, smurtą ir prievartą patiriančių asmenų, interesus, buvo nuspręsta problemą išviešinti, 2015 m. sausio 7 d. surengta

spaudos konferencija, išplatintas spaudos pranešimas, parengtas straipsnis (talpinamas www.delfi.lt, 2015 m. sausio 22 d.), siekiant atkreipti žiniasklaidos ir visuomenės dėmesį į SPC konkurso rezultatus, galimai paboginsiančius SPC darbo sąlygas, teikiamos pagalbos kokybę bei prieinamumą regionuose, dėl ko visų pirma kenčia tikslinė grupė – smurtą ir prievartą patiriantys asmenys. Spaudos konferencijoje dalyvavo koalicijos atstovės Lilija Vasiliauskienė ir Daiva Baranauskienė. Taip pat buvo parengtas raštas LR SADM ministrei *Dėl specializuotos pagalbos centrų konkurso 2015 m. ir valstybės garantuojamos specializuotos pagalbos smurtą ir prievartą patiriantiems asmenims* (kopija LR Prezidento kanceliarijai, LRS Žmogaus teisių komitetui, LR Vyriausybės kanceliarijai) 2015 02 06, kuriuo buvo prašome išaiškinti, kuo remiantis buvo nustatytas konkurse dalyvaujančių organizacijų tinkamumas teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurtą ir prievartą patiriantiems asmenims, įgyvendinant LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą 2015 m., kodėl atsisakoma pasitelkti piliečių visuomenės kompetencijas bei įdirbius ir paskelbti SPC tarnybos darbą koordinuojančio centro konkursą, kuris galėtų bendradarbiaudamas su LR SADM produktyviau šį darbą atlikti, kodėl konkursus laimi patirties šioje srityje neturintys, tačiau su Darbo partija susiję asmenys ir organizacijos ir kiti nepatogūs klausimai. 2015 03 09 iš LR SADM gautame rašte atsakymų į mums rūpimus klausimus, deja, nebuvo.

2015 02 17 buvo pradėtas įgyventi EEA Grants remiamas projektas „Bendruomenės pastangų telkimas ir savanorystės skatinimas įveikiant su lytimi susijusį smurtą“, iš esmės skirtas NVO koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* stiprinimui ir plėtrai. Projektas sudarė galimybes koalicijos narėms dažniau susitikti, keistis gera praktika ir kartu sukurti idealaus SPC veiklos modelį, SPC tarnybos ateities viziją, taip pat vykdyti koordinuotą advokacijos arba konsultacinės patariamosios veiklos ir aktyvios NVO stebėsenos veiklas bei NVO ekspertinių rekomendacijų parengimą bei pristatymą valstybės institucijoms, įtvirtinant moters teises, kaip visuotines ir nedalomas žmogaus teises ir užkardant su lytimi susijusį smurtą. Projektą įgyvendinanti organizacija Vilniaus Moterų namai ėmėsi užpildyti spragą, atsiradusią LR SADM vengiant sukurti SPC tarnybos veiklą Koordinuojančią centrą ir pro – aktyviai ėmėsi tokio centro funkcijas vykdyti projekto rėmuose. Projekto veiklos taip pat numatė koalicijų kūrimo ir stiprinimo mokymus, SPC konsultantų kvalifikacijos kėlimą, konsultantų darbo supervizijas, perdegimo sindromo prevencijai skirtus renginius. Man skaudu pripažinti, bet kai kurios koalicijai priklausančios organizacijos demonstravo priešišumą Projektui ir neatsiliepė į kvietimus

dalyvauti projekto veiklose. Turint galvoje, kad projekto įgyvendinimo ėmėmės stipriai rizikuodamos, finansiškai nesaugiomis sąlygomis, toks kolegijų elgesys ne tik nustebino, bet ir privertė manyti, jog Koalicijos viduje bręsta krizė - vyksta nesusikalbėjimai, kaupiasi neišsakytos nuoskaudos ir priešiškas. Nors ne kartą kreipėmės į visas Koalicijos nares, ragindamos atvirai išsakyti savo nuostatas ir aktyviai apibrėžti poziciją, atsakymo nesulaukėme. Ar tai reiškia, jog mūsų deklaruojamas solidarumas nėra toks stiprus? Ar kokius kitus dalykus, apie kuriuos spręsti galbūt dar per anksti, tik ateitis parodys? Kviečiu jus aktyviai diskutuoti, kad galėtume išvengti Koaliciją silpninančio susiskaldymo, nes dar daug darbų turime nuveikti kartu moterų bendruomenės labui.

2015 03 06 įvyko pirmasis Projekto renginys – Koalicijų kūrimo mokymai, Vilniuje. Renginys vyko LR Seimo Europos informacijos biure, mus pasveikinimo LR Seimo narė ir viena iš Įstatymo autorių Dalia Kuodytė. Seminaro lektorė – Birutė Jatautaitė, pilietinės visuomenės plėtros ekspertė. Koalicijai svarbus Projekto renginys įvyko 2015 04 22 – gerosios patirties pasidalinimo seminaras, į kurį dalyvauti buvo pakviesti taip pat ir LR SADM atstovai. Išklausti regioninių SPC pranešimai apie padėtį regionuose. Pateikti NVO pasiūlymai dėl efektyvaus SPC tarnybos darbo organizavimo, optimalaus Specializuotos pagalbos centrų veiklos modelio kūrimo. Susumuoti 2015 m. I ketvirčio rezultatai ir išklausti regioninių SPC pranešimai apie padėtį regionuose. Pasidalinta patirtimi ir gerąja praktika. LR SADM atstovai išlausė moterų pilietinių organizacijų, vykdančių SPC funkcijas, vertinimus ir pasiūlymus, kaip galėtų būti tobulinama SPC veiklos organizavimas. Įvyko produktyvi diskusija. Be kitų svarbių dalykų, buvo aptartas ataskaitų formų tobulinimas, optimalus duomenų registravimas, kaupimo ir pateikimo formos. Nustatytos pagrindinės Koalicijos 2015 m. advokacijos kryptys: 1. SPC darbo laikas, neiškraipantis SPC darbo esmės - 2016 metais SPC ir toliau dirbs darbo dienomis darbo valandomis; 2. Siekiama adekvataus SPC tarnybos finansavimo didinimo atitinkančio augantį darbo krūvį. 3. NVO dalyvavimas rengiant SPC aprašą ir konkurso sąlygas; 4. Konkurso dalyviams nustatoma būtina sąlyga turėti ne mažiau nei 3 metų darbo patirtį dirbant su smurtu artimoje aplinkoje; 5. Adekvačios ataskaitų formos, atsižvelgus į NVO pasiūlymus.

Visas šias kryptis apjungiantis tikslas - konstruktyvus piliečių visuomenės ir valstybės institucijų bendradarbiavimas ir optimalaus SPC modelio sukūrimas, jų veiklos sąlygų gerinimas, finansavimo didinimas.

Siekiant 2015 04 22 mūsų kartu išsikeltų tikslų, toliau buvo vykdoma advokacija:

2015 05 12 parengtas raštas LRS Žmogaus teisių komitetui *Dėl valstybinės specializuotos pagalbos centrų programos įgyvendinimo*, kuriame buvo pristatomi 2015 04 22 renginio rezultatai, prašoma įtraukti į Komiteto darbotvarkę mums svarbių problemų aptarimą. Į Komiteto posėdį kviešti NVO koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* atstovus bei prof. Dalią Leinartę, JT CEDAW vicepirmininkę. Malonu pastebėti, jog sėkmingos advokacijos dėka, Koalicijos iniciatyvas parėmė ir prie jų prisijungė prof. Dalia Leinartė, ko pasekoje 2015 06 11 buvo parengtas naujas Kreipimasis į Žmogaus teisių komitetą *Dėl vieningos Specializuotos pagalbos centrų tarnybos su jos veiklą koordinuojančiu centru kūrimo, dėl laikinosios specialiosios priemonės, sutinkamai su JT CEDAW komiteto rekomendacijomis*. Kreipimąsi pasirašė koalicijos prezidentė Lilija Vasiliauskienė ir prof. Dalia Leinartė, JT CEDAW vicepirmininkė.

2015 06 25 įvyko susitikimas su LRS ŽTK pirmininke Zita Žvikiene, kuriame dalyvavo Kreipimąsi pasirašiusios koalicijos prezidentė Lilija Vasiliauskienė ir prof. Dalia Leinartė, JT CEDAW vicepirmininkė. Šis susitikimas tapo vienu iš esminių persilaužimo taškų Koalicijos bendradarbiavimo su valstybės institucijomis istorijoje. ŽTK pirmininkei tarpininkaujant, buvau pakviesta į susitikimą su LR SADM Ministre Algimanta Pabedinskiene 2015 07 07, kurio metu buvo išsamiai aptartos NVO rekomendacijos, išdėstytos jau minėtame 2015 06 11 rašte ir prieita, pirmą kartą per šią kadenciją, konstruktyvių sprendimų bei susitarimų, kaip gerinti esamą padėtį, iš esmės visose mūsų nusibrėžtose advokacijos kryptyse, žr. aukščiau. Po šio susitikimo Ministrės patarėja Aušra Makarevičiūtė buvo įpareigota tiesiogiai bendradarbiauti su moterų NVO visais mums rūpimais klausimais. Užsimezgasio konstruktyvaus bendradarbiavimo tęsinys – 2015 08 20 įvykęs susitikimas su Ministerijos atstovais, kuriame dalyvavo Šeimos politikos skyriaus naujai paskirta vedėja Eglė Kanopaitė – Gruodienė, skyriaus specialistai ir Bendruomenių departamento vyriausiais patarėjais Steponas Kulbauskas. Galima teigti, jog pasikeitė ir skyriaus nuostatos Koalicijos atžvilgiu Koalicijos narės ir toliau buvo kviečiamos į pasitarimus Ministerijoje, atsižvelgiama į jų rekomendacijas bei pasiūlymus ir mes visos esame to liudininkės. Dar vienu svarbiu žingsniu, siekiant Koalicijos užsibrėžtų tikslų, tapo 2015 09 15 raštas, parengtas neeilinio NVO koalicijos narių pasitarimo rezultate 2015 09 14, vykstant EEA Grants remiamo seminaro metu *Feministinė teorija ir praktika SPC darbe: kaip išsaugoti ir padidinti organizacijų žmogiškuosius išteklius*. Kreipimasis adresuotas Zitai Žvikienei, Juliui Sabatauskui, Daliai

Kuodytei, Onai Valiukevičiūtei, kopija Algimantai Pabedinskienei. Jame prašoma skubiai spręsti SPC darbo 2016 metais organizavimo klausimą, atsisakant ketinimų keisti SPC darbo laiką (24/7). Manychiau mums visoms yra malonu prisiminti, jog, reaguojant į šį raštą, gavome labai pozityvų LR SADM atsakymą, pasirašytą Ministrės, kuriuo visiškai pritariama NVO pozicijai dėl SPC darbo laiko 2016 metais – kaip ir anksčiau, *darbo dienomis, darbo valandomis*.

Dar vienas nuosekliai Koalicijos vykdomas advokacijos rezultatas – 2015 m. spalio 16 d. susitikimas LR SADM, kuriame dalyvavo ir pati Ministrė, ir šią sritį kuruojantis viceministras, taip pat Prezidentūros patarėja, Teismų ir Prokuratūros atstovai, taip pat mokslininkė tyrėja Salomėja Zaksaitė, pristachiusi netrukus įsigaliosiančią ES Aukų teisių direktyvą (įsigaliojo 2016 m. kovo mėn.). Turėjome galimybę išsamiai pristatyti SPC darbo esmę, jo turinį, apimtis ir besiformuojančią per pastaruosius 4 SPC darbo metus gerąją praktiką bei pateikti valstybės institucijoms savo rekomendacijas. Šio apskritojo stalo diskusijos metu taip pat buvo paviešintas mūsų parengtas raštas LR Seimo Žmogaus teisių komitetui, LR Vyriausybės kanceliarijai, LR SADM, Policijos departamentui prie LR VRM *Dėl Valstybinio audito ataskaitos APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ORGANIZAVIMAS, 2015 m. gegužės 15 d. Nr. VA-P-40-1-8, 2015 10 15.*

2015 metai atnešė gausų sėkmės derlių, šiandien galime pasidžiaugti taip pat ir tuo, jog Koalicijos sekretoriato funkcijas vykdanči asociacija Vilniaus Moterų namai, įgyvendinanti EEA Grants remiamą projektą parengė SPC darbuotojų kvalifikacijos kėlimo ir mokymų programą ir laimėjo LR SADM skelbtą konkursą. 2015 m. IV ketvirtyje įvyko mokymai visos Lietuvos SPC.

Be sėkmingų advokacijos žingsnių 2015 metais įgyvendinant EEA Grants remiamą projektą „Bendruomenės pastangų telkimas ir savanorystės skatinimas įveikiant su lytimi susijusį smurtą“ turėjome galimybę dažniau susitikti ir bendrauti neformalioje aplinkoje – 2015 m. liepos 8 – 10 d., 2015 m. rugsėjo – 14 – 16 d., buvo surengti 2 mokymai į Koalicijos sudėtį įeinančioms organizacijoms. Šių renginių metu buvo keliami SPC veiklą vykdančių organizacijų darbuotojų ir savanorių kvalifikacija, perduota bendruomenės kūrimo technika, stiprinanti organizacijos horizontaliuosius ryšius, perduota savanorių rengimo programa, vyko užsiėmimai, skirti perdegimo sindromo prevencijai, pristatyta supervizių – inervizių grupės veikla.

Projekto įgyvendinimas atnešė ženklų rezultatų moterų NVO – visų pirma, pagerėjo jų finansinė padėtis ir veiklos sąlygos: **1.** Bendros advokacijos rezultate, rengiant SPC veiklos aprašą bei naujo SPC konkurso (2016 – 2018 m.) nuostatus, su Koalicija buvo konsultuojamasi kaip su lygiaverčiu

partneriu, galėjome pozityviai įtakoti šių svarbių dokumentų turinį; **2.** Buvo atsisakyta ketinimų, iškraipančių SPC darbo esmę – SPC ir toliau dirba *darbo dienomis, darbo valandomis*. **3.** Buvo pradėtas metodinių rekomendacijų Specializuotos pagalbos centrų darbuotojams, savanoriams bei ASAAI įgyvendinančių institucijų darbuotojams ir specialistams rengimas – remiantis projekto veiklose dalyvavusių SPC, visų pirma Koalicijos narių, pareikštomis pastabomis ir pasiūlymais. **4.** Galų gale, pasiekta svarbi pergalė - mūsų visų bendrų pastangų dėka, SPC tinklo finansavimas buvo padidintas 2,5 karto! (nuo 900 tūkst. Lt iki 666 tūkst. Eurų);

2016 m. Koalicijos gyvavimo istorijoje tapo kritiniais apsisprendimo metais. Tai ilgiausias laiko periodas, kuomet nevyko Koalicijos susitikimai, susilpnėjo veiksmų koordinavimas. Tačiau, matyt, Koalicijai lemta gyvuoti - net jai tylint jos ilgametis įdirbis veikia toliau - 2016 m. buvo parengtos ir dienos šviesą išvydo metodinės rekomendacijos, į kurias buvo sudėta mūsų visų, moterų nevyriausybinių organizacijų, patirtis atitinkanti gerąją pasaulio praktiką. Metodinėse rekomendacijose išryškinamas SPC vaidmuo ir ypatinga jų padėtis kitų organizacijų ir institucijų atžvilgiu - savo bendruomenėse regioniniai SPC yra naujo požiūrio į smurtą ir prievartą artimoje aplinkoje patiriančių asmenį nešėjai ir šia prasme lenkia labiau sunkiasvores valstybines institucijas. Nuo šiol mūsų pozicija, besiremianti žmogaus teisių diskursu, siekiant įtvirtinti moterų teises kaip visuotinas ir nedalomas žmogaus teises ir įveikti smurtą prieš moteris šeimoje daugiau nebėra *nuomonė*, o Lietuvos valstybinės politikos dalis!

Baigdama dėkoju už man suteiktą pasitikėjimą ir bendrą darbą ataskaitiniu laikotarpiu.

Lilija Henrika Vasiliauskienė

NVO koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės*

prezidentė